

ШЫН

Совет Эвилелинни Коммунисттик партиясынын
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарынын область Советинин органы

1925 чылда
үндүзлөтүнгөн
1954
АПРЕЛЬ
10
СУББОТА
№ 73 (3010)
ӨРТӨӨ 20 КОП.

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый делел-
гезинге киржир эрге дээш социалисттик ча-
рышты калбартыыл!

ДЕЛГЕЛГЕГЕ КИРЖИР ЭРГЕ ДЭЭШ ЧАРЫШТЫ КАЛБАРТЫР

Коммунисттик партия болгаш Совет
чазак амгы үениң байдалында эң
чугула сорулганы—социалисттик ин-
дустриянын күчүлүг өзүлдөзүнө үн-
дөзүлүш, чоокку ийн—үш чылдарда
улустун хергелде бараанарына
бистини чурттуу өзүп турар хергелде-
лерин четирин-биле хандыра база
тннч болгаш аш-чем үлетпүрүн
чиг-эт-биле хандыра сорулганы кө-
дүрүп үндүргөн.

Ол сорулганы шитпирлээринге
эртемин чедишкннерин, мурнак-
чы дуржулганы пропагандалаары
болгаш бүдүрүлгеге непередирин көс-
кү ролду ойнаар ужурулуг. Мурнак-
чы дуржулга бистини чуртувуста на-
ционал капитал болуп турар. Ажыл-
дың эң эки үлегерлерин, күш-ажы-
дың мурнакчы аргаларын непе-
дирин—күрүнө талазы-биле дыка чу-
гула. СЭКП Төп Комитетинин сен-
тябрь Пленуму социалисттик көдээ
ажыл-агыйнын чедишкннерин кал-
баа-биле пропагандалаар сорулга-
биле 1954 чылда Москвага Бүгү-
эвилелдин доктаамал ажылдаар көдээ
ажыл-агый делелгезин ачыдары,
делелгеге киржир эрге дээш
көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчиле-
ринин чарыштын калбартыры эрге-
жок чугула деп айткан.

«Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый
делелгезин дугайында» ССРЭ-
нин Министрлер Чөвүлелинин бол-
гаш СЭКП Төп Комитетинин док-
таалы «Правдада» бөгүн парла-
тып үнгөн.

Социалисттик көдээ ажил-агыйнын
чедишкннерин калбаа-биле пропа-
гандалаар, колхозтарнын, совхозтар-
нын болгаш машина-трактор стан-
цияларынын, көдээ ажил-агыйнын
мурнакчыларынын болгаш органи-
закчыларынын мурнакчы дуржулга-
зын, база эртем-ишчилел болгаш
дуржулга албан черлеринин чедиш-
кннерин колхоз болгаш совхоз бү-
дүрүлгезин непередирин сорулга-
биле ССРЭ-нин Министрлер Чөвүле-
ли болгаш СЭКП Төп Комитети Бүгү-
эвилелдин доктаамал ажылдаар
көдээ ажил-агый делелгезин 1954
чылдың август 1-де Москва хоорай-
га ачыдар деп доктааткан.

Чазак болгаш СЭКП Төп Комите-
ти көдээ ажил-агый делелгезинин
киржикчилерин шилип алыр чуру-
мун тодараткан. 1954 чылда Бүгү-
эвилелдин көдээ ажил-агый делел-
гезинин киржикчилерин шилип алы-
рынын көргүзүлгелеринин болгаш не-
гелделеринин дугайында Бүгү-
эвилелдин көдээ ажил-агый делелгези-
нин кол комитетинин доктаалын ба-
дылаан.

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый
делелгезинин ажилга эң эки көргү-
зүлгөр чедип алган киржикчилерин
шаннаары-биле Бүгү-эвилелдин
көдээ ажил-агый делелгезинин кол
комитети чыл-бүрүде тыпсыр ша-
нал-хавыялар доктаатынган.

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый
делелгезин ачыдары—бистини чурт-
туу амдыралына шыларангай бо-
лушкун. Бүгү совет улус Комму-
нисттик партиянын удуртулгазы-биле
СЭКП ТК-нын сентябрь болгаш фев-
раль-март Пленумарынын шитпир-
леринде айтылган көдээ ажил-
агыйнын күчүлүг көдүрүлүшкүнүн
программазын боттандырып турар
сугула үеде делелге ажыттынар.
Делелге болза, колхозчу тургузу-
нун күжүн болгаш күчүзүн, ажил-
агыйнын социалисттик системанын
арткы күштүүнү база катап-катап көр-
гүзөр. Мурнакчы дуржулганы, эр-
темин чедишкннерин калбаа-
биле непередиринге, социалисттик
көдээ ажил-агыйнын бүгү адырла-
рын улам хөгжүлдеринге, чуртка кө-
дээ ажил-агый продуктуларын бүрүн
четири-биле, а оон соонда оларнын
элбектилин дүргөн тургузарына
делелге дузалаар.

Колхозтарга, совхозтарга болгаш

Политиктиг болгаш эртем билиглер непередиринин Бүгү-эвилел ниитилелинин ийги съездизи

Апрель 7-де, Москвага, политиктиг
болгаш эртем билиглер непереди-
ринин Бүгү-эвилел ниитилелинин
ийги съездизи доозулган.
Ниитилелдин ажилын экижиде-
ринче утланган доктаалды съезди-
ниң киржикчилери хүлээп алганар.
Бүгү-эвилел ниитилелинин Уста-
вына эскерилгелерин болгаш немел-
делерин кирген.
Баштаар черин болгаш ревизия
комиссиязынын сонгудалары бол-

МТС-терге, бүгү көдээ ажил-агыйга
дайын улуг когаралды таварыштыр-
ган. Ол хире үрелишкннерини ката-
тап кылып алырда кандыг-даа капи-
талисттик күрүнеге хөй он чылдар
негетинер турган ийик. Ажил-агый-
нын социалисттик системанын ар-
тык күштүүнүн ачызы-биле совет
чурт дайынын балыглан балыны
кыска хуусаада экиртип, көдээ ажил-
агый бүдүрүлгезинин хөгжүлдөзүнө
чаа чедишкннерин чедип ап шы-
даан. Бичалза-даа, улустун чаагай
чоруунун улам ыңай көдүрүлүшкү-
нүнүн улуг программанын боттанды-
рып турары амгы үе-байдалда көдээ
ажыл-агый бүдүрүлгезинин чедип
алдынган деңгели чуртту хандырып
шыдаас. Моон ужурунда көдээ
ажыл-агыйнын улам ыңай күчүлүг
хөгжүлдөзүнүн программанын пар-
тия ачыдап кылган болгаш чайгы-
лыш чокка боттандырып турар.

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый
делелгези болза, ол ажилдын баш-
тайгы түнөөдөрүн тодаргай көргү-
зүп, бүгү көдээ ажил-агый культу-
раларын дүжүттүүн бедидер болгаш
ниитинин мал ажилын көдүрөр хер-
рекке кайгамчыктыг чедишкннерин
боттарынын эрес-маадырыг күш-
ажылы-биле чедип алганынын ал-
дарын бедиди-биле көдүрөр.

Делелгени ачыдырынга чедир
хөй эвес үе арткан. Бичаарга Бүгү-
эвилелдин көдээ ажил-агый делел-
гезинге кандидаттарын шилир бол-
гаш киирер талазы-биле ажилды
1954 чылдын май 15-ке чедир доос-
кан турар ужурулуг.

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый
делелгезинге киржиринин көргүзүл-
гелерин болгаш негелделерин колхоз-
чуларга, машина-трактор болгаш
тускайжыткан станцияларнын, сов-
хозтарнын болгаш ыяш ажил-агый-
ларынын ажилдакчыларынга кал-
баа-биле тайылбырлап таныштыра-
рынын совет партия болгаш көдээ
ажыл-агый органына ССРЭ-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш СЭКП
Төп Комитети хүлээткен. Бүгү-эви-
лелдин көдээ ажил-агый делелге-
зинге киржир эрге дээш, көдээ ажил-
агыйнын хөгжүлдеринин күрүнө пла-
нларын долдур болгаш ажыр күүсе-
дирин дээш колхозтарнын, совхозтар-
нын, ыяш ажил-агыйларынын, маши-
на-трактор болгаш тускайжыткан
станцияларнын, үлетпүр бүдүрүл-
гелеринин болгаш районларнын ара-
зында, база ол ышкаш колхозчу-
ларнын, машина-трактор болгаш
тускайжыткан станциялар, совхозтар
болгаш ыяш ажил-агыйларынын
ажылдакчыларынын, көдээ ажил-
агыйнын тускай эртемнелеринин
болгаш организаакчыларынын ара-
зында массалыг социалисттик чарыш-
ты баштаары—партия, совет болгаш
көдээ ажил-агый органынын со-
рулгазы болур.

СЭКП ТК-нын февраль-март Пле-
нуму тараа бүдүрерин көүдөдир ба-
за кур болгаш куруккан черлерин
шиңгээлди алыр дугайында шит-
пирни хүлээп алган. Тараа ажил-
агый бүгү көдээ ажил-агый бүдү-
рүлгезинин үндөзүн болур. Тараа
бүдүрерин көүдөдирин дээш де-
мисел болза, көдээ ажил-
агыйнын өске-даа адырларын кө-
дүрөр дээш демисел ышкаш, Бүгү-
эвилелдин көдээ ажил-агый делел-
гезинге киржир эрге дээш чаржып
турар көдээ ажил-агыйнын бүгү
ажыл-ишчилеринин кичээтейинин
төвүнге турар ужурулуг. Бедик дү-
жүттүң үндөзүнүн чаксы тарылга
үзүндө салыр. Тарылганы чедиш-
кннин чорудары көдээ ажил-агый
ажылдакчыларынын ам чугула со-
рулгазы болуп турар.

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый
делелгезинге киржир эрге дээш со-
циалисттик чарышты калбартыыл!

(«Правданын» апрель 6-да
мурунку чүлү).

Политиктиг болгаш эртем билиглер непередиринин Бүгү-эвилел ниитилелинин ийги съездизи

Апрель 7-де политиктиг болгаш
эртем билиглер непередиринин
Бүгү-эвилел ниитилелинин баштаар
черинин пленумунуң хуралы болган.
Анаа баштаар черин Президиумун
сонгаан. Баштаар черин даргазын-
га академик А. И. Опарин сонгутур-
ган. (СЭТА).

Бүдүрүкчү күштүн улам ыңай өмүлдөзи дээш социалисттик чарышты калбартыр

Москва хоорайнын болгаш Москва областын бүдүрүлгелеринин
коллективтеринин чагаазы

Москванын болгаш Москва областын чээрби сес
бүдүрүлгелеринин коллективтери күш-ажылдын бү-
дүрүкчүлүүн улам ыңай бедидери дээш социалисттик
чарышты калбартыр деп шитпирлээ. Ол бүдүрүл-
гелеринин коллективтеринин чагаазында чугаалап ту-
рары болза:

«Улус ажил-агыйнын улам ыңайгы хөгжүлдө-
зүнө болгаш совет улустун чаагай чоруунун өзүлдө-
зүнө кол, шитпирлиг чүү болза, үлетпүрүн, транс-
порттун, тудугнун, көдээ ажил-агыйнын бүгү адыр-
ларынга күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн бүгү хемчег-
лер-биле бедидери болур деп чүвени эки билдир бис.
Улустун чаагай чоруунун болгаш чечетелишкн-
нинин дугайында партиянын болгаш чазактын хүн-
бүрүнүн сагыш салышкынынга соруй кирипкен бис-
тин бүдүрүлгелеринин коллективтери күш-ажыл-
дың бүдүрүкчүлүүн улам ыңайгы бедидишкнни
дээш социалисттик чарышты калбартыр база анаа үн-
дөзүлүш продукция бүдүрерин улгаттырып, оон шы-
нарын экижидерин болгаш бот-үнеги чигелдерин че-
дип алыр деп шитпирлээ. Күрүнө планираны дол-
дур болгаш ажыр күүсе-дир дээш бүдүрүлгө болгаш
цех бурзунге дески ажил, бүдүрүлгенин бедик
культуразы дээш, эртемин чедишкннерин болгаш
чаарткычыларын мурнакчы дуржулгазын непере-
дирин дээш кызымаккай демисежир бис.»

Бүдүрүлгелеринин ажилдакчылары боттарынын ар-
галарын санап көргөш, чаа хүлээлгелерин хуралдар-
га чугаалашкан болгаш алган.

«Москвауголь» комбинаттын «Сталиногорскуголь»
трестинин коллективти бүдүрүлгенин организация-
зын экижидип, мурнакчы технологияны непередип,
машиналарын болгаш механизмерин эки ажылап
тургаш, 1954 чылда күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн
планаанында 4,2 хуу база 1953 чылда херек кы-
рында чедип алдынганында 7 хуу бедидер деп шит-
пирлээ. Күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн улам
ыңайгы өзүлдөзүнө үндөзүлүш хөмүр даштын хо-
нукта ортумак тывыжын улгаттырар болгаш улус
ажыл-агыйнын пландан ажыр он-он муң тонна от-
тулар чүлүдү бээр.

Сталин аттыг автозаводтун ажилдакчылары бо-
чылын күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн 1953 чылдын
деңгелинде 7 хуудан эвээш эвес бедидерин; ажил
үзүлгөн чидиринг чоруун 30 хуу кудуладарын;
1500 организаас-техниктиг хемчеглерин болгаш чога-
дыкчы саньядарын непередирин; күш-ажылдын
мурнакчы методу-биле 6 муңдан эвээш эвес ажил-
чыларнын өөредирин; 1200 инженерлерин, техник-
терин болгаш албан-хаакчыларын билин бедиде-
рин; шуткулга болгаш белеткед цехтеринге үрей кы-
лар чорукту 30 хуу кудуладарын хүлээгенер.

Л. М. Каганович аттыг бирги подпирник заводун-
га бо чылын күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн эртен
чылдынында 6,4 хуу бедидер; күш-ажылдын бүдү-
рүкчүлүүн өстүрөр талазы-биле беш чылдын планын-
да доктаатынган оонаданы 4 чарткы чылдын дургу-
зулда күүсе-дир деп шитпирин хүлээп алган. Ажил-
дап кылышкынын дүргөдөткен чурумнарын, бүдү-
рүлгенин механизациязын болгаш автоматизациязын
непередиринин, чаарткычыларын дуржулгазын

калбаа-биле непередиринин аргазы-биле бо чүүл-
дерин чедип алырын айткан.

Нити продукция бүдүрүп үндүреринин талазы-
биле чыл планын декабрь 20-де күүсе-дир; күш-ажыл-
дың бүдүрүкчүлүүн талазы-биле 1954 чылдын пла-
нын 4 хуу база 1953 чылдан 8,2 хуу ажыр күүсе-дир
деп хүлээлген Люберектин Ухтомский аттыг көдээ
ажыл-агый машиналарын заводунуң коллек-
тивти алган.

Нижне-Котельскийн тууйбу заводунуң коллекти-
ви бир технологтуг шугумдан-на тууйбунуң хонукта
бүдүрүлгезин 125 муң кезек чедирерин; суугуна ку-
бометр каналында 2500 кезек тууйбуну кадрынын
чедип алырын; бедик шынарлыг тууйбу бүдүрүлгези-
ни 5 хуу улгаттырарын чедип алыр.

Ореховскийн Николаева аттыг хөвөң-саазын пөст-
тер комбинатынын коллективти 1954 чылдын планын
хуусаа бетинде күүсе-дирин база пландан ажыр 30
миллион рубльдин продукциязын кылып үндүрерин
хүлээген 1953 чылдын деңгели-биле алырга күш-
ажылдын бүдүрүкчүлүүн 7,6 хуу бедидер, эртен
чылга бодаарга 1 хуу хөй бирги сорттуг пөстерин кы-
лып үндүрер деп шитпирлээ.

«Мосжилстрой» трестинин тудугулары тудугнун
дүргөн-шууштурар аргазын непередиринге, механиз-
ацияны болгаш мурнакчы, дешилгелиг технологияны
непередирин улам ыңай бедидеринге үндө-
лөш, күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн 1953 чылда хер-
ек кырында чедип алдынганынын деңгелинде 11
хуу бедидерин, тудугнун смета баугаар үнеин 7 хуу
кудуладар деп шитпирлээ.

Москва—Курск—Донбас демир оруунуң Москва
салбырын демир орукчулары чүк сөөртүлгезинин
күрүнө планын декабрь 20-ге чедир күүсе-дир деп
хүлээлгени алган.

Шатуранын В. И. Ленин аттыг электростанциязын
коллективти бар турар турбогенераторларнын
күчүлери бедидеринин, агрегаттарын автоматизас-
тап, мурнакчы дуржулгазын непередип тургаш деря-
гелерин хандырып берип турар зоналарын калбар-
тырынын күсели-биле ажилдагы персоналдын ор-
тузунга күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн 1953 чылдын
деңгелинде 3 хуу көдүрөр деп хүлээлгени алган.

Од ышкаш Коломенскийн Куйбышев аттыг варо-
вуд тудушкун заводунуң, Клямовскийн машина ту-
душкун заводунуң, Дмитровуң экскаватор заводунуң,
«Гигант» деп цемент заводунуң, Кулаевскийн
чарын сукно фабриказынын, «Хосталган күш-ажыл»
деп фабриканын болгаш өске-даа бүдүрүлгелеринин
коллективтери тодаргай хүлээлгелерин алганар.

«Москва хоорайнын болгаш Москва областын
үлетпүрүн, транспортунуң болгаш тудугуларын
бүгү ажилдакчыларын бүгү сен болгаш шынар
көргүзүлгелеринин талазы-биле 1954 чылдын күрүнө
планын хуусаа бетинде күүсе-дир дээш, күш-ажыл-
дың бүдүрүкчүлүүн улам ыңайгы өзүлдөзүн дээш
социалисттик чарышты улам-на калбартырын кыйгы-
рып бис» деп чагаада чугаалап турар.

(СЭТА).

Москвачыларнын эгелээшкнни Магнитканын металлуртары эдерген

МАГНИТОГОРСК Магнитогорск
комбинатынын металлуртары мос-
квачыларнын патриотчу эгелээш-
кнниң изии-биле детхип турарлар.
Бүдүрүлгенин кан экидиркичле-
ри бүдүрүлгө чорудулгаларын авто-
матчыдып турар. Ам олар эртен

чылдагызында дыка хөй дүргөн
экидиркичлерин берип турарлар. Бир-
гич кварталда үшкү мартен цехинин
коллективти муң ажыг экидиркичле-
ри графикан эрте бергенер.
Чүгө сөөлүг чылдын дургузунда

комбинатка күш-ажылдын бүдүрү-
кчүлү беш чарткы хуу өскөн.

Москвачы бүдүрүлгелеринин кол-
лективтеринин үлегерин эдербишаан,
Магнитканын металлуртары чаа-
чаа хүлээлгелерин алганар.

(СЭТА).

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый делелгезин ачыдарына белеткел

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүле-
ли болгаш СЭКП Төп Комитетинин
шитпириниң өзүгар август 1-де бис-
тин Төрөөн чуртувустун найыслаы
Москвага Бүгү-эвилелдин көдээ
ажыл-агый делелгезин ажиттынар.

СЭТА-нын корреспондентиз-би-
ле беседазында делелгенин дирек-
тору академик Н. В. Цицинин чу-
гаалааны болза:

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-
агый делелгезинин ажиттынышкы-
ны чуртту бүгү ажилчы чонлары
болгаш бистин даштыкыда өнүктө-
ривис көдээ ажил-агыйнын бүгү
адырларын улуг көдүрүлүшкүнү-
нүн дугайында, улустун материал-
дыг болгаш культурулуг деңгелин бе-
дидер дугайында Коммунисттик пар-
тиянын болгаш Совет чазактын са-
гыш салышкынын чаа чайы-
налчак херечилели кылдыр изии-би-
ле хүлээп алырлар.

Делелге дайын мурундагы чыл-
дардан ылгаштыр доктаамал ажил-
даар болур. Оон кол утланышкыны
болза, мурнакчы колхозтарнын, сов-
хозтарнын, ыяш ажил-агыйларынын,
көдээ районларын, машина-трактор
болгаш тускайжыткан станция-
ларнын, мал ажилынын фермала-
рынның үрелиг мал өстүрөр черле-
рин, көдээ ажил-агыйнын чагыла-
рын күүсе-дир турар эртем болгаш
албан черлеринин, бүдүрүлгелеринин
болгаш цехтеринин чедишкннерин,

колхозчу суурнун эң эки кижилери-
ниң чедишкннерин көргүзери бо-
лур. Делелге болза, мурнакчы дур-
жулганын улусчу школазы болур
ужурулуг. Аш-чем продуктула-
рын болгаш үлетпүрге чиг-эт бүдү-
рерин улам ыңай көүдөдиринге
бистин чуртувус кайгамчык хөй кур-
лавырлыг болуп турарын делелге
чоран кижилер тодаргай, бүзү-
реддиг чижектерге көрүп ап болур.

Социалисттик үлетпүрүн көдээ
ажыл-агыйны чепселеп турары бай-
лак техниканы анаа келген кижилер
көөр. Олар көдээ ажил-агыйнын эң
не күргүзүлгелерин чедип алган, оон
киржикчилерин шааннаарынын кал-
бак системанын доктаадып турар.

Делелге республика зоналары-
нын болгаш адырларын 76 па-
вильоннары тургустунган. Оларын
тус бүрүзү эвилелдешкен республи-
каларын национал стилинге хевир-
летинип, чурулга-биле, улустун уу-
залары-биле, совет чуркуларын,
культураларын, графикатерин,
улусчу чогаалдыгынын мастерлерин
чогаалдары-биле шиметинер.

Делелгеде 400 ажыг бажын-балгат-
тар бар. «Көдээ чаа чүү» деп бө-
лүктө көдээ клубтун, көдээ Совет-
тин, колхоз баштаар черин болгаш
школаның бажындары туттунган.
Делелгенин көрүкчүлери үлегер-
лиг бажындарда—павильоннарда
мыйыстыг бода малдын эң эки фе-
рмаларын, бызаа кажааларын, чыл-

гы фермаларын, хавая кажааларын,
куш фермаларын, мал кажааларын
көрүп, чуртту мурнакчы малчы-
нарын күш-ажылынын аргалары-
биле таныжарлар.

Ам бүгү областтарда шилип
алышкын чоруп турар болгаш дел-
елгеже малдар, куштар келдириш-
кннин удавас эгелээр.

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агый
делелгезин ачыдар дугайында
ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин
болгаш СЭКП Төп Комитетинин
доктаалы көдээ ажил-агый культу-
раларын дүжүттүүн, мал ажилы-
нын продуктулуун бедидеринге эң
эки көргүзүлгелерин чедип алган, оон
киржикчилерин шааннаарынын кал-
бак системанын доктаадып турар.

Делелге шилип алышкын бол-
гаш кандидаттар кириери май 15-ке
чедир бүрүн доозулган турар ужу-
рулуг. Бо ажылды ам бүгү областтарда
чорудуп турар. Сорулга чүл дээрге,
делелгеге киржир эрге дээш, көдээ
ажыл-агыйнын хөгжүлдөзүнүн күрү-
нө планираны долдур болгаш ажыр
күүсе-дир дээш, СЭКП Төп Коми-
тетинин сентябрь болгаш февраль-
март Пленумарынын шитпирле-
рин эң дүргөн боттандыра дээш
хоуларын ажил-ишчилеринин со-
циалисттик чарыштын улам калбар-
тыры болур.

(СЭТА).

ВЛКСМ ТК-да Аныктарнын трактор бригадаларынын Бүгү-эвилел социалисттик чарыжынын дугайында

Көдээ ажил-агыйнын мурунга
Коммунисттик партиянын болгаш Со-
вет чазактын салган сорулгаларын
чедишкннин күүсе-дир дээш аны-
ктарнын МТС-терге трактор бри-
гадаларынын Бүгү-эвилел социалисттик
чарыжын ССРЭ-нин Көдээ ажил-
агый министерствоу-биле кадды ор-
ганизаастар дугайында доктаалды
ВЛКСМ ТК хүлээп алган.

Чарыштын үндөзүнүн аныктар-
нын трактор бригадаларынын бүгү
культураларын дүжүттүүн тала-
зы-биле доктаатынган планын күүсе-
дир, хоу ажилдарын өй-шаанда
шынарлыг чорудары, техниканы бе-
дик бүдүрүкчүлүг ажылаары, нити-
нин мал ажилынын улам ыңайгы
көдүрүлүшкүнүн өнүккөйлөгү кир-
жилге салдынган турар ужурулуг.

МТС-терин механизаторларын
нитти чарыжына эң эки көргүзүл-
гелерин чедип алган аныктарнын
трактор бригадаларын Бүгү-эвилел-
дин социалисттик чарыжынын мур-
накчылары деп санаар. Бирги беш,
ийги он болгаш үшкү он беш ша-
налдар доктаатынган.

Бирги черлерин алган бригадалар-
га ВЛКСМ ТК-нын болгаш ССРЭ-
нин Көдээ ажил-агый министерство-
вунуң шилчир кызыл туктарын бол-
гаш үнелиг белеткелерин тыпсыр. Бри-
гадаларын кезижинерин, МТС-
терин доктаамал ажилдакчыларын
ВЛКСМ ТК-нын хүндүлөк дептеринге
кирип, «Социалисттик көдээ
ажыл-агыйнын шыларакчызы» деп
демлек-биле болгаш ашка шааналла-
ры-биле шааннаар.

Ийги черлерин алган бригадалар-
га ВЛКСМ ТК-нын болгаш ССРЭ-
нин Көдээ ажил-агый министерство-
вунуң шилчир кызыл ыкмелдерин
болгаш үнелиг белеткелер

Партия чырыдышыкынында четпестерни дүрген чайладыр

Коммунистерниң болгаш бистин интеллигенцияныстың идея-политик дениелни бедидеринге партия чырыдышыкыны улуз рольду ойнап турар. Партия чырыдышыкыныны четкизинде өөредилгенни язы-бүрү хевирлери болза, ааа өөренни күзүн коммунистерниң болгаш интеллигенцияны сонуургалыга болгаш инти белектелген таарыштыр тургустунган турар ужурлар.

Партия чырыдышыкыныга өөредилгенни организастан, политшколаларны болгаш бөлүмнери четчелеп тургузуп турар үеде партия организацыйаларыны соруглазы болза, ааа өөренни диннакчыларның эки-туразын, күзөл-соуургалын бүгү тала-биле кичээлге өөренни көөрү болур. Партияның Өвүр райкомун болгаш партия эге организацыйалары өөредилге чылыны эгезинде политшколаларны болгаш бөлүмнери диннакчылар-биле четчелеп турар үеде ол негелдени четир өөренни көрбей, сан сүрер, «даңзылар» чорукту бөлүргөн.

Ооң түнелинде, интеллигенцияны болгаш комсомолчуларны санавакка бүгү коммунистерниң 80 аягы хуузу партия чырыдышыкынында өөредилгенни язы-бүрү хевирлеринче «даңзылар» кирген. Ол чорук болза, партия чырыдышыкыныны дениелни бедидеринге идиг болбаанын, а харын шактык болганын практика көргүзүп турар.

Ол «даңзылаашкын» өзүгаар 52 коммунистерни бижик өөреннириң бөлүмнеринде кирген турган. Ол бөлүмнериниң хей кезин өөредилге чылыны эгезинде 2—3 удаа кичээлдери соонда боттарыны аяккаларын шуут соксаткан, а өске артыклары кичээлдерин чүгө таварырга бооп эрттири турарлар. Ол ышкыш политшколаларны болгаш бөлүмнери диннакчылар-биле четчелеп тургузарда сан сүрер чорукту колдотканындан олар доктаамал аяккаларын турар. Диннакчыларны кичээлдерге келбей турарындан хей-хей кичээлдер үстүп турар болгаш чамдык кичээлдер диннакчыларны өзөш кезин олуржуп турда эртип турар.

Чижээлзэрге, «Коммунизмче орук» колхозта «Партия төгүзүмүн долчу курау» өөреннириң кол хевириниң бөлүмү өөредилге чылыны эгезинден бээр 7 кичээлдерин, азы март 1-ге чедир эртсе чогуур кичээлдерин 41 хуузу үскен. Ол бөлүмдө диннакчыларны кичээл үзөр чоруу дыка улуг. Ында 21 диннакчылар бар, а оларны ортумаа-биле 40 аягы хуузу кичээлдерге келбей турар, тодаргайлаарга, ноябрь 27-де болган кичээлге диннакчыларны 41 хуузу, декабрь 18-те—40 хуузу, 1954

чыдын январь 15-те — 52 хуузу, а февраль 19-та—70 хуузу кичээлге келбей турган. Партияны район төвүнде кежээки школазында болгаш база «Торгалы», «Совет Тыванын 5 чыл ою» колхозтарда бөлүмнеринд байдалы ооң дээредес.

Мынчангыш диннакчыларны масалы-биле кичээл үзүп турар чоруу болза, политшколаларны болгаш бөлүмнери диннакчылар-биле четчелеп турар үеде оларны соңуургалын, эки-туразын барымдаалавайн, албадалдык байдал-биле даңзылапканы-биле, база пропагандистерниң талазындан кичээлдерин сонуурганчыг эвес, чамыс идея-теоретиктиг дениелге эрттирип турары-биле гайылырлатынар.

Ол ышкыш чамдык бөлүмнерде кичээлдериниң үстүп турарыны база чамдык диннакчыларны кичээлдерге келбей турарыны база бир чылдагыны болза, район организацыйаларыны талазындан доктаатынган кичээл хунеринде хурал чыыр, диннакчыларны командировкаже чорудуп турарында. Чижээлзэрге, 1954 чылдын февральда партия райкомунун пленумун болгаш райкүүс-комунун сессиязын партия чырыдышыкыныны хунеринде чыылдырган-биле «Кызыл туз» колхозта бөлүмге 2 кичээл, «Коммунизмче орук» колхозта бөлүмге 1 кичээл үзүлгөн.

Район төвүнде бөлүмнерини диннакчыларны командировкалар чылдаган-биле кичээл үзөр чоруу сөөлү үеде дыка улгаткан. Ында СЭКП төгүзү өөреннириң бедиткен хевирини бөлүмүндө 1954 чылдын январьдан бээр кичээл үскенерини хей кезин командировкалап чоранаар болуп турар.

Партия райкомун партия чырыдышыкыныны аялынга таарымчалык байдалды тургузар дээр демисежириниң орунга кичээлдер үзөр чорукту болу болдуруп турары болза, ол чугула аяккалар чедир үнелеп көрбей турарын херечилеп турардыр.

Партия чырыдышыкыныны аялы улам ышай экижидериниң кол негелдени болза, ооң идея-политиктиг дениелни бедидер болур. Партия чырыдышыкыныны идея-политиктиг дениелни бедидер дугайында сакгыш човаашкын болза, пропагандистер-биле аяккалар экижидерин, оларны идея-политиктиг дениелни болгаш методиктиг белектелени соксаал чок бедидерин партия организацыйаларындан негеп турар.

Ол негелдени Өвүр районун партия организацыйа күүседип шыдавайн турар. Ооң тодаргай херечиниң районда бүгү-ле 16 пропагандистерниң 9-зунга долу эвес ортумактан куду эртемниг кижилерин киргенин

ден көрүп болур. Ол ышкыш пропагандистерниң идея-политиктиг болгаш методиктиг белектелени бедидер талазы-биле партия райкомун эрткен үениң дургузунда чүгө 3 удаа семинар эрттирери-биле кызыгаарлатынган болгаш оларны аяккаларын дуржугаларын, методиказын солуштурар хемчеглерин чорутпайн турар.

Ооң түнелинде чамдык политшколаларда болгаш бөлүмнерде кичээлдер, лекциялар идея-политиктиг дениел талазы-биле чамыс, бистин чуртувуста аяккалар болгаш культуру тургузушкунуң практиктиг чижектеринден, ооң хүн-бүрүдеги сорулгаларындан хоорук эртип турар болгаш диннакчыларга сонуурганчыг эвес болуп турар. Кичээлдерде болгаш лекцияларда индыг байдал өөредилгеге коммунистерниң сонуургалын көдүрүп шыдавайн турар. Ындыг пропагандистерге «Совет Тыванын 5 чыл ою» колхозта политшколаның пропагандизи эш Сарыг-Хаа, «Коммунизмче орук» колхозта СЭКП төгүзүмүн долчу курау өөренни бөлүмүнүн пропагандистери Ламалдай, Бүрбү олар хамааржырлар.

Марксистичи-ленинчи теорияны бот-өөредилге-биле өөренип турарларга дузалар аяккалар СЭКП райкомун, ооң пропаганда болгаш агитация кылдын ам-даа холда албаан. Районда 12 коммунистер марксистичи-ленинчи бот-кичээл-биле өөренип турарлар. Оларны өөредилгезинге дузалар консультантлар эштер Лопсан-Серен болгаш Даржаа олар тускай лекцияларын, консультацияларын кылып бербейн турар. Райкомунун пропаганда болгаш агитация кылдыны эргелекчи эш Мирчиң бот-кичээл-биле өөренип аяккалар удуштуайн турар, а ону бүрүнү-биле консультантларга идегеп каан.

Районда партия чырыдышыкынында тургустунган мындыг байдал-биле партия райкомун амдыга чедирле эптежиң турар болгаш ону экижидеринче улганган шиптирлик хемчеглерин албайн турар. Партия өөредилгезиниң байдалыны дугайында партия организацыйаларының отчедүн райком бюросу бугун өөредилге чылында чүгө чамгыс катап дыназа-даа, ооң күүселдезин организадаваан.

Ол ышкыш «Партия чырыдышыкыныны дениелни бедидер дугайында» СЭКП ТК-ны органы «Правданы» мурунку чүгүлү чамгыс-даа партия организацыйа чугаалажык көрбөз болгаш ооң чогуур түнелин үндүрбөз.

Мынчангыш партия чырыдышыкыны экижидер талазы-биле шиптирлик хемчеглерин дарый ап, мында улуг четпестерни чайладыр партияның Өвүр райкомундан негетинип турар.

Р. ДАЛАЙ-ООЛ.

Культура-чырыдышыкыны аяккаларчыларның семинары

Эрзин районунуң культуру-чырыдышыкыны албан черлериниң аяккаларчыларны семинары чоокта чаа Сарыг-Булуз суурга болуп эрткен. Семинарны киржикчилеринге чамыс тарылга үезинде культуру-чырыдышыкыны албан черлериниң сорулгаларыны дугайында лекцияларын, илеткелдерин номчаан болгаш культуру-массалыг аяккаларны планназыны талазы-биле кичээлдер эрткен.

Көдээ клубтар, номчулга бакынарны болгаш библиотека эргелекчилериниң дуржуга солушкунуң информациялары болган, семинарны киржикчилери Мерен суму-зунда номчулга бакыны эргелекчи коммунист эш Сержинмаанын аяккалар байлак туржуганы алганнар.

О. ДОГУЙ-ООЛ.

Оаар ыш белектелени

Чөөн-Хемчик районда «Большевик» колхозтуң эш Кууларга удуруткан оттулар ыш белектээр бригадазы сумунуң албан организацыйа, школа, эмнегел черлериниң 1954—1955 чылда оаар ышжы—1966 кубометр ышты белектеп дужуруп бергеш, колхозтуң орулгаларыга 31400 аягы рубльды кирген.

Х. АРАКЧАА.

Чер-черде школаларга ошмулар ыш белектелени

Көдээ бижикчи эш С. Оудуй-оолдун Барыны-Хемчикте «Ленин орук» колхозтан бижип турары болза, мында эге школаның келер өөредилге чылынга оаар 1600 кубометр ышжын керээ өзүгаар колхозчуларны ийи кезек бөлүү белектеп турар. Ук бөлүктөр школага оаар ышжын 800 кубометрин токтаптай каккаш, школа чанында сөөртүп дужурген.

Сут-Хөл районунуң Киров аттыг колхозта эге школына чаа өөредилге чылынга белектээриниң аяккалар колхозчу ада-иелерини, башкылар коллективиниң болгаш школа аяккаларчыларыны каттышкан массалыг шепфелгезиниң түнелинде, оаар ышжын херимнээринге 1000 аягы чырааны, 105 санын өргөнни школа чанында экеп дажылган. А колхозтан чоруткан тускай белектелчилер бөлүү планда көрдүнгөн 600 кубометр ышжын 400-зун Ишкин деп черде хал белектээр деп эш М. Бегзинова бижип турар.

Кызыл районда «Тилелге» колхозтуң баштаар чери черде эге школаның белектее чогуур 110 кубометр оаар ышжын февраль 25-те хал доозар бооп керээ чаргаш, 1600 рубльды аяккалар хирезинде мынчага школага оаар ышжын белектелгени эгелеп кирбээнин эш К. Алексеев редакцияга чагаазында бижээн.

КОЛХОЗДАРДА ТУДУГ АЖЫЛЫНЧЕ КИЧЭЭНГЕЙНИ КҮШТЕЛДИРЕР

Тудуг ышжыны белектелени

1954 чылда тудуг планын күүседир дээр Өвүр районда «Кызыл туз» колхозтуң тудуг бригадазы күженишкенин аяккалар турар. Ол бригада бо чылдын тудуунга 1700 кубометр ышжын белектээр планын тургаш, ам 2051 кубометрин кезип, ооң иштинде 1401 кубометрин машина оруунда белектээр болгаш 747 кубометр ышжын суурда сөөртүп дужурген.

Тудуг материалы белектээр аяккалар эштер Барма, Калбак-оол, Дыртык-оол болгаш оон-даа өскелер бидерер аяккалар нормазын 150—200 хуу күүседип, шалыкын аяккалараннар.

Тудуг планын күүседир

Колхозчуларны культурулу чаагай амдыралын экижидеринге бүгү-ле таарымчалык байдалдарны партия болгаш казак тургузуп берген. Ындыг турбуже, Эрзин районда «Чаа орук» колхоз чыл-бүрүде тудуг планын күүсетпейн турар. 1953 чылда тудуг планын 50 хуу күүсеткен бис деп санап турар, а шындында туткан бакынарны клавдалары, кырышлары чок, куду шынарлыг болуп турар.

Колхозта бо чылдын тудуунга белектел дыка багай чоруп турар. 1954 чылдын тудуунга 9000 чудукту хергелээр планын тургаш, чүгө 300 чудук тайгада кестинген, колхоз даргазы эш Севекмит база тудуг бригадазының бригадир эш Бижээ-Хөө олар

Өвүр районунуң «Коммунизмче орук» колхозтуң эш Самбылдайга удуруткан тудуг бригадазында бир машиналыг, 22 аягы 37 кижин тудуг ышжыны белектелени аяккалараннар.

Бригада 5435 чудукту кезип белектээр болгаш 2333 чудукту тудуг кылыр черде экеп дужурген.

1954 чылдын тудуг планын күүседир дээр кызымаккай аяккалар, хүн нормазын 125—160 хуу чедир күүседип турар муракчыларны саны бригадада көвүдөп турар.

Кеже хире чудук кестингени болгаш кымнар эки, багай аяккалар турарын бестин дорт харылап шыдаваар. Ооң уламындан тудуг материалы белектээр 36 кижин составтыг бөлүктен херек кырында 18 кижин аяккалараннар болгаш Хүлер-оол, Балдан, Бадарчы, Молан олар аяккалараннар, чүгө колхозтуң аяккалараннар мурун шаварынга өйлежип турар. Районда тудуг кылдының техник эш Багдуев колхозчулар тудуунга практиктиг дуза чедирбейн турар.

Колхоз баштаар чери болгаш мында партия эге организацыйа тудуг аяккалар кичээлге күштелдирип, чогуур хемчеглерин ап чорудары чугула.

О. ОНДАР.

Бар аргаларын бүрүн аяккалар

Кызылдын көдээ районунуң Баян-Колда Сталин аттыг көдээ аяккалар артелиниң амгы суурунга дөрт чыл мурунда барык өргөн-даа чок турган. Ам мында культурун албан черлерин, чамгыс аяккалар хевир-биле туттунган элзэн хей чуртталга бакынарны анык колхозчу суур өзүп үнгөн. Колхозчулар боттарының суурун улам чаагайжылар, чуртталга тудуларын өстүрер, колхозчу өг-бүлө бүрүзү чырык чаагай бакына чурттазын дээр чыл тудум кызымаккай аяккалар келген.

Тудуг талазы-биле колхозтуң мурунда бо чылдын 20 чуртталга бакынарны болгаш элзэн хей мал кажааларын тудар деп улуг сорулга туруп турар. Тудуг бригадазы тайгада 900 кубометр тудуг ышжын кезип белектээр, 350 кубометр ышжын машина оруунда кырип алган. Бригаданың кежигүнери Допчук, Сотнам, Сарыг-оол, Күргүлөк олар хүнде 10—11 кубометр ышжын кезип, үлүг-нормазын үргүлчү аяккалар күүседип турарлар.

Ычлазжак колхоз баштаар черин болгаш оон даргазы эш Полукеев тудуг аяккалар чогуур кичээлге эгелеп кирбээнин эш К. Алексеев редакцияга чагаазында бижээн.

550 кубометр тудуг ышжын амдыгаа чедир тайгада кескен черинде хевээр чериленип чыдар. Тудуг бригадазынга быжылган 6 аяккалар хову бригаданың шилчидип берипкени-биле ол ышжыны өй-шаанда сөөртүп ап шыдаваан.

Тудуг бригаданың колхозчуларны 30 хире хуузу аяккалар болуп турбуже, мында чүгө 15 кижин быжылган.

Колхоз баштаар чериниң олутпашыпкы удурутканын хараазы-биле тудуг планы шуут үстүргөн чедип, мырынай ала-чаягаарлаашкында кырип турар.

Бир эвес баштаар чер тудуг бригаданың тырттар күштү болгаш кижин күжүн эң дүрген четчелеп бээр болза, эң кыска хуусааның иштинде тудуг материалдарын сөөртүп ап болурун аргазы бар.

Көдээ аяккалар артели улам быжылган, колхозчу өг-бүлени байлашкыл, культурулу амдыралын улам чаагайжылар дээр районун партия болгаш совет организацыйаларыны талазындан хүн-бүрүнү тодаргай боттук дузаламчызы негетинип турары үстүнде четпестерден мырыңай илден-дир.

Б. ДЫРТЫК-КЫС.

ССРЭ-НИҢ УЛУСТАРЫНЫҢ АКЫ-ДУНМА ӨГ-БҮЛЕЗИНДЕ

СОВЕТ КИРГИЗИЯ

Октябрың социалистиг Улуг революцияның ачызы-биле капитализмниң болгаш феодализмниң кулдынышынында база национал мөлчүлгеден киргиз улус хосталгаш бодунуң социалистиг күрүсезин тургузуп алган. Совет эрге-чагырганың чыдыралында коммунист партияны удурутканы-биле, улуг орус улустуң болгаш бистин социалистиг Төрзүн чуртувустун өске-даа улустарыны дузазы-биле киргиз улус бодунуң экономика, политиктиг болгаш культурулу хөгжүлдезинде кончук улуг чедикшинерин чедип алган.

Киргизия Россияның хожудангай болгаш яды-түреңги кыдыг кызыгаар чери болуп турганындан ам бедик механизастатынган улуг көдээ аяккалар, сайзырангай үлетпүр четчелткен социалистиг республика болу берген.

Шаанда көшкүн, хожудангай көдээ аяккалар ам социалистиг муракчы улуг көдээ аяккалар кыдыр чаартынып тургустунган. Мурунда көшкүн чораян киргиз улуска колхоз тургузуу аас-кежиктиг бай-шыдалды болгаш культурулу амдыралды берген. Колхоз шөлдеринде он-он муң тракторлар, комбайнар болгаш көдээ аяккаларны өске-даа нарын машиналары болгаш чепсектери аяккалараннар, оларны күжү-биле көдээ аяккаларны аяккалараннар дөрттүк үжүндөн хей кезин механизастаан. Колдуунда-ла дайын мөхүндөгү чыдыралда колхозтарны тургусканы гидроэлектростанциялардан ап турар электри күжүн калбаа-биле хергелеп турар.

Культура революцияның тилелгезиниң ачызы-биле киргиз улус бодунуң үжүк-бижин чагаалдык чыгып, социалистиг утталыг национал литературазы болгаш уран

Турабай КУЛАТОВ,
Киргиз ССР-нин Дээди
Совединиң Президиумунуң Даргазы

Республикада культуру-чырыдышыкыны албан черлериниң калбак четкизи тургустунган. Республиканың хоорайларында болгаш көдээ суурларында чүс-чүс клубтар, номчулга черлери, культуру бакынар, кино-театрлар бар. Он театрлар, ооң иштинде киргиз опералеттин Лявия орденниг театры аяккалараннар, ол театрың монументалдыг чаа тудуу республиканың найыслады Фрунзе хоорайга удатпас доостур.

Ном парлап үндүрер аяккалар республикада дыка калбарып сайзыраан. Киргизияның ном үндүрер чери чыл бүрүде-ле киргиз болгаш орус дылдар кырынга муң-муң экземпляр номнарын үндүрүп турар. Марксистичи-ленинчи классиктериниң чогаалдары киргиз дыл кырынга очулдурунуп турар. Орустун улуг чогаалчылары — Пушкинни, Лермонтовту, Толстойну, Гоголду, Горькийни болгаш база ол ышкы совет шыгарангай чогаалчыларны чогаалдарын киргиз улусам бодунуң төрзүн дымлыгы кырынга номчуур аргалыг болган. Кир-

гизияның национал чогаалчыларыны болгаш улустун акынарныны Токтогул Сатылгановтуң, Алымкул Усенбаевтиң, Джоомарт Боконбаевтиң, Сталинчы шанжалды лауреадды чогаалчы Тугельбай Сыдыкбековтуң болгаш өскелериниң чогаалдары масалык тираж-биле үнүп турар. Киргизияда бодунуң национал хей санын интеллигенция үскен. Улустун артизи Абылай Малдыбаев, чогаалчы Тугельбай Сыдыкбеков, Киргиз ССР-ниң уран-чогаалыны алдарлыг аяккаларчы чурчук Гапар Алтпеев болгаш база культурулу отч чижектиг өске-даа национал аяккаларчыларны атсураа республикада алдарлыгы-биле адатынып алдаржып турар. Киргиз улус бодунуң ортуздан талантылыг кижилерин улам хей-биле депшиди үндүрүп турар болгаш олар Фрунзениң, Москваның, Ленинградтың, Ташкентиниң ортумак болган дээди өөредилге черлеринде өөренип турарлар.

Маадрык күш-ажылы дээр бистин республиканың алдарлыг 106 кижилеринге Социалистиг Күш-ажылыды Маадры деп хүндүлүг атты тывыскан. Совет Эвилениниң орденнери болгаш медальдары-биле 16056 кижин шаанатканнар.

Бистин республиканың аяккалар чоннарыны материалдыг чаагай амдыралды чыл келген тудум-на улам экижиң турар. Улетпүрүнүң, транспорттун хайнышкыны өздүлде, капитал тудугуң калбарышыкыны аяккалар болгаш албан-хаакчыларны санын өстүргөн. Оларны ортумак аяккалар төлөвнри дайын мурунунуң үзүлгө денизэрге ийи катап өскөн. Күш-хүнүнге колхозчуларга үлөп бээр акша орулга ол-ла үениң иштинде 2,3 катап өскөн. Ам республиканың дөрт колхоз бүрүзүнүң бирээни миллионер алпаргылаан. Совет Киргизияның аяккалар чон-

нары бодунуң эрестиг күш-ажылы-биле Совет күрүсезин күчү-шыдалын улам быжылган, коммунист тудушкунуң херезнге бодунуң салышыкыны кирип турар. Бүдүрүлге планнарын хуусаа бетинде күүседир дээр социалистиг чарыш республикада дыка калбарып неперзэн.

Киргиз ССР-ниң Калбак хергелдиг үлетпүр баранарыны министрствозунуң бүдүрүлгелеринде 1940 чылга дөмөйзэрге сөөлү чылдарыны иштинде продукциялар бүдүрүлдөзү 2,6 катап улгаткан.

Киргизияда үлетпүрүнүң чаа бүдүрүлгелерин дыка хейиң тургускан. Оларны иштинде Рыбачинскиде эт комбинаты, Фрунзеде шампан арага кыдыр комбинат болгаш өскелер-даа бар. Бешин беш чылдык республикада эң улуг тудуларны бирээни —Орто-Токой суг-ышжыны тудуунуң тудуужулары улуг тилелгени чедип алганнар. Ында 570 метр узун турттуң чер иштинде (тоннель) казылады доозулган. Орто-Токойнуң тудуужулары Орто-Токойну суг шыгжамыры 1956 чылдан орайтаптайн аяккалар дээр платинаны быжылгаарыны талазы-биле Орто-Токойнуң тудуужулары бо чылдын дыка улуг аяккаларны кылырлар. Киргизияның социалистиг үлетпүрүнүң бүгү адырларыны аяккаларчылары чоңуң хергелдиг чүдүлгелерин бүдүрүлгезиниң күчүлүг көдүрүшкүнү дээр демисели 1954 чылда калбартааннар. Олар чуртка эл болгаш консерва кылырларын, саржаг, быштак, пөс аймаа, трикотаж, идик, хеп чүдүлгелерни хейи бээр дээр бүгү күжүн бээрлер.

Республиканың көдээ аяккалар-көдүрүп турар. Партияның XIX съездининиң болгаш СЭКП ТК-ны сентябрь Пленумунуң шиптирлеринге сорук киртиген Киргиз ССР-ниң эр, херезжен колхозчулары, көдээ аяккалар-агыны тускай эртемнигери колхоз бүдүрүлгезиниң хөгжүлдезинде чак чедикшинерин чедип ап турарлар.

1952 чыл-биле денизэрге республикада мал бажы он бир хуу көвүдээр. Нитизин мал аяккаларның продуктулу база өскөн. Нитизиниң малыны шынарлы экижидер талазы-биле улуг аяккаларны кылырлар. Урелиг болгаш экижиткен мылыстыг бода малдык баш саны 28 хуу, мынаарга нарын дүктүг болгаш хайнак хойларны—78,7 хуу кылдыр, ол малдарны нити баш саныга денизэрге ол хире өскөн.

Бистин хөөвө аяккаларчыларыс улуг чедикшинерин чедип алганнар. Дыка хей эвеналар болгаш бригадалар эрткен чылы бир гадаа 40 центнерден ажыр дужуту алганнар. Хөөвөн тарым аларганындан бээр чүгө үш чыл болган. Фрунзе областын колхозчулары оларны мурунуга салдыган сорулгаларны чедикшинерин күүседип шыдааннар, хөөвө бүдүрүлгезиниң планын 1953 чылда 21 хуу ажыр күүсеткенер.

Араванск районун Молотов атыг колхозтуң бригадирин, хөөвө аяккалар мастери, Социалистиг Күш-ажылдык ийи дапкыр Маадры Алля Анаров 60 гектар шөлүк гектар бурузуңдан ортумаа-биле 62 центнер чиг хөөвөн алган.

Бистин республиканың муракчы мал аяккаларчыларыны саны өскөн. Фрунзе областын Кызыл-Аскер районун «Красная Заря» колхозу саар инек бүрүзүндө 1500 литр сүтү саап алып тургаш, 3031 литр сүтү эрткен чылы саап алган. Фрунзе областын Быстров районунда Карл Маркс аттыг колхозтуң алдарлыг чыгычызы Буинчи Койбагаров ааа быжылган 60 бөден 60 кулуну мсиди доруктуруп өстүргөн. Ошкы областын Советский районунда Тельман аттыг колхозтуң хоюң алдарлыг каларчызы Салибай Баравев төрүрү чүс баш хой бурузуңдан 138 хураганы эрткен чылы меңди өстүрүп алган. Орулгаларны кол дөзү болу берген нитизин аяккаларчыны моон сонгааргы улам

хөгжүлдезиниң дугайында кичээлгени салып, Киргизияны колхозтары бодунуң үлетиниң фондуларын дыка улгаттырганнар. Капитал тудуунга колхозтар чыл бүрүде дыка улуг хөрөңгини кирип турар.

Киргизияны колхозтарында кол аяккаларны механизастатынганны деннели

1954 ЧЫЛДЫН БЕДИК ДУЖУДУ ДЭЭШ

„Чуртка улустун хергелел чүүлдеринин бүдүрүлгезинин күштүгү көдүрлүүшкүнүнү дугайында партия болгаш чазактын салып турары бүгү улустун сорулгазын күүседиринге бүгү көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезинин үндезини болур тараа ажыл-агыйын улам ыңай сайзырадыры онза чугула ужур-дузалыг“.

(СЭКП ТК-нын февраль-март Пленумунун доктаалындан).

„Элегес“ совхоз тарылгага эки белеткенген

«Элегес» совхоз (директору эш Берсенов) эрткен чылын часкы тарылгазын 13 аял хуннеринде планнаш, 9 хуннер иштинде дооскан, а бо чылын тараа культураларынын шөлү 1953 чылдындан 200 хире гектар калбарган-даа болза, эрткен чылын шингээтинген дуржулгага дайнымшаан, техниканы чөп ажылап тургаш, часкы хову ажылын 9 хуннерде доозарын коллектив май мурнууну социалистик чарыжында эмделген. Совхозтун ажыл-ишчилери Төрөн чуртуну мурнууга берген сөзүн ээлеп шыдаар.

Бо чылдың часкы хову ажылынга бүгү белеткелдин совхоз чогуур өйүндө хынамчалыг дооскан: тарыр бугу шөлүн эрткен чылын шуптузун аяларын алган; тракторлар болгаш көдээ ажыл-агый машиналарынын септелгезин Совет Армиянын хуну—февраль 23-те дооскан; чүгле тараа культураларынын эвес, бо чылын тарып ужурдуг бүгү культураларынын үрзиннери бүрүн белеткенген. Совхозтун тарылгага белеткелдин апрель 1-де куруне комиссиязы хынал көргөш, эки деп демделген. Механизаторлар четчир, кывар, чаар чүүлдер белен, часкы хову ажылынын графиги чогаатынган.

Кандыг-даа ажылды кижилер, кадрлар бүдүрер болганда, оларнын билнин беддер, ажылга мергежил байылар айтырыгы совхозта парторганизация (секретары эш Анучин) бирги чергенин кылдыр тургузуп турар. Ажыл уаастоктарында айы-биле бригадаларга неделя санында болуп турар политинформациялардан 23 кижы составтыг агит-коллективтин үргүлчү чорудуп турары номчулга, бексептеринден аянда доктаамал өөрелдигелиг зоотехниктин курста 13 кижы, а агротехниктин курста 23 кижы, оон ыңай политбөлүмдө 14 кижы улуг сонургаддыг өөренип турар. Пропагандистерин болгаш зоотехник эш Казаковнын база агроном эш Хвостовтук амыдыралга холбашкан лекцияларын дынакчылар үнелеп турар.

Коллективтин март 28-те болган хуралынга СЭКП Төп Комитетинин

февраль-март Пленумунун чуртка тараа бүдүрерин көүдөлдөр, кур болгаш куруккан черлерин шингээдилер дугайында доктаалын танышкан. Ажылчы чоңуңу культураларындагырл деңгелин улам чаагайжыдырынычте уулаган партиянын болгаш чазактын ол шиптирлин коллектив улуг өөрүшкүлүг деткивишаан, аяа куш-ажылчы харыны кылдыр «Элегес» совхозтун ажылчын, албан-хаакчыларынын, инженер-техниктин бүгү ажылдакчыларынын хуралындан бо чылын 2 муң гектардан эвээш эвес чаа черлерин шингээдилер алырын шиптирлээн.

Часкы тарылгага белеткелдин үзүндө бердинген оналдаларыны 200—225 хуу эки шынарлыг күүседип турган слесарь Стяжкин, токарь Смоленцев, дарган Широков, канакчы Точилкин ышкаш куш-ажылга мурнакчы кижилерин аттары ол хуралга баса демделгенин турган. Аяа эс ап чүве чугалаан кижы бүрүзү ийи—үш дапкыр беддиктен хүлээлгелерин илеретпишаан, май мурнууну социалистик чарыжынга коллективтин бүгү кежигуннерин кыйгырып турган. Совхозка 6 чылын улаштыр стахановчу ажылдаан Шулуун Каакай-оол «КД—35» деп маркалыг трактор-биле (оң сезонда нормазы 341 га) бо чылын 800 гектарын аяларбышаан, 1 тонна чедир кывар чүдүлү камнап алдырып, ол ышкаш «СТЗ—НАТИ» тракторунун башкарыкчызы Николай Точилкин 900 килограмм кывар чүдүлү камнап, 800 гектарын (оң нормазы 414 га) чарарын хүлээнген.

«Элегес» совхоз эрткен чылын Сибирь болгаш Урал талазы-биле социалистик чарышка Бүгү-эвилелдин бирги черин ээлээш, ССРЭ-нин Көдээ ажыл-агый министрствоозунун болгаш ВЦСПС-тин шилчир кызыл тугун чаалап албышаан, 11 муң рубль-биле шапнаткан. Бо чылын оон-даа бедик көргүзүлгелер болур дээш чангыс эп-сеткилдиг куш-ажыл коллективте улам калбарып турар.

В. БАИР.

Трактор бригадазы часкы хову ажылынче үнүпкен

ШУИ. (Телефон-биле). Бай-Тайгада «Мурнакчы» көдээ ажыл-агый артели (даргазы эш Доржудай, партия организациязынын секретары эш Байыскала) часкы тарылганын белеткел ажылдарын өй-шаанда чедиринкини дооскан. Эрткен чылын аялартынган черлерин шыгыны базырып, черини нити байдалын шепен көөрү-биле апрель 8-те эш Ачюковскийн трактор бригадазын хову ажылыны үндүрген.

Тарылгага чаа черлерни немей ажыглаар дээш

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районда «Коммунизмче орук» колхозтун херээженнер СЭКП Төп Комитетинин февраль-март Пленумунун доктаалы-биле танышкан, Чыргакның хараганын ховуларын тарылга-шөлү кылдыр

Белеткел хожудап турар

ТУРАН. (Телефон-биле). Бин-Хем районда Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Мактор партия организациязынын секретары эш Береговой агроном эш Стариков) бо чылын 1378 гектарын тарынын көрүп турар. Тараа культураларынын үрзини четчири-биле белеткел алган-даа болза, часкы хову аялардынга өске белеткел багай. 20 ая андазынаны үрелик, оң чүдүлү чамдык кезектери шуут чыткызын ужурунда септелге киирер аржажок, тараа ачтырар 2 машина септелгеже ам-даа кирбээн. Колхозтун 3 автомашыназын чүгле чангызы шипчеп чоруп турар, 20 илирлерден 18, мынаарга 24 тергелерден чүгле 2, ол ышкаш 68 аяг аяг дериглеринин чүгле дең кел-

ажыглаар дугайында шиптир үндүрген. Ону барымдалаш 43 колхозчу херээженнер 150 гектар ажыл черин хараганын туруп арылаан. Ол ажыл чедиринкини үргүлчүлөп турар.

Ол ышкаш 360 центнер картофель үрзинин белеткээр тургаш, чүгле 70 центнерин, а ногаа үрзини шуут чок болуп турар.

Тарылга шөлүнүн хөрзүнүн чемиштелдери-биле 250 тонна өдөк төгөр тургаш 230 тоннаын, 40 муң ирик-торфтуг саважыгаштардан чүгле 14 муң хирени, 300 гектарын харын доктаадыр тургаш, ону шуут кылбаан. Тарылгага аятарын күжүн курлап, дышандырар ажылды амга чедир организаствайн турар.

Ногаа, картофель үрзинин тып алырынга, көдээ ажыл-агый машиналарын дарый септээринге район организациаларындан боттут кемчелерин ап дузалажыры чугула.

Механизаторларның сөзү

Чоокта чаа Чадаана МТС-тин механизаторларынын чөвүлел хуралы болуп эрткен. Аяа СЭКП ТК-нын февраль-март Пленумунун шиптирлерин механизаторларга таныштырыбышаан, 1954 чылда часкы тарылганы чедиринкини эрттиреринин дугайында айтырыгы чугалаашкан.

Коммунист партиянын болгаш Совет чазактын ачызында МТС бирги чергенин техниканы-биле хандырынган. Чүгле 1954 чылда бенин 2 дизельдиг тракторларны, 1 картофель олуртур машинаны болгаш өске-даа көдээ ажыл-агый машиналарын алган.

СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун төөгүлүг шиптирлеринге сорук кирген МТС-тин 101 трактористери, бригадирлери болгаш прицепчиктери, 21 инженерлери, техниктери, колхозтарда турум ажылдап турар 28 зоотехниктер болгаш мал эмчилери, 7 агрономнар анык колхозтарыны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаар дээш эвээш эвес ажылдарын кылып чорутканар. Ылангыч Калинин аттыг колхозтун агроночу эш Гаршков, «Коммунизмче орук» колхозтун агроному эш Колосова слар мергежилдиг ажылдап турарлар. Көдээ ажыл-агый машиналарын белен тургуулаас, прицепчиктер-биле хандырбас, трактористтерин турар черин хайгаарып көрбөс чүүлдерин үргүлчү болдуруп тургулааннар.

«Кызыл тараачын» болгаш Жданов аттыг колхозтар трактор бригадаларынын эки шынарлыг кылдыр тарын берген черинин тараазын сугарбайн кадырып алгаш, трактористтерин багай аяларганын харазы-биле болган дигип турганын механизаторлар эштер Чимит, Алдыноол олар шүгүмчүлөөнөр.

Трактор бригадаларынын бригадирлери болгаш трактористтери колхоз даргаларынын айтышынын сүмезин тоовас, боттарынын турамы-биле черлерин кайы хамаан чок аяларда, хову бригадирлери-биле харылзаа тутпао турганын санал берген эштер шыгыны шүгүмчүлөөнөр.

МТС-тин механизаторлары агротехниктин чурумунын бүрүн сагып тургаш, 9—10 аял хүнүнде часкы тарылганы доозары-биле социалистик чарышты белеткен хүлээлгелерин ап, Кызыл-Мажалык МТС-тин механизаторларынын социалистик чарышка кыйгырганнар.

Д. СЮРЮН-ООЛ,
«Шынын» корреспондентизи.

ТАРЫЛГАНЫН БУДУУЗУНДЕ

Муриуку чылдарга болаарга Бин-Хем МТС механизатор болгаш көдээ ажыл-агыйнын өске-даа тускай эртемниг кадрлары-биле хандырынган. МТС-тин коллективин бо чылдың часкы тарылгазын кыска хуусаада агротехниктин бедик деңгелиг эрттирер дээш ылангыч чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көүдөлдериин дугайында база кур болгаш куруккан черлерин шингээдил алырын дугайында СЭКП Төп Комитетинин февраль-март Пленумунун доктаалын амыдыралга боттандырар дээш бар аргаларын болгаш курлавырларын бүрүн ажылаарынче кичээнгени салып турар.

Механизаторлар боттарынын МТС-зинин чогуур хуусаада чедиринкини доозар дээш эң шудургу ажылдаан механизаторларын айтыры чугула. Оларнын аразында эш Осипов болза, слесарь, медник, комбайнер мергежилдиг болгаш ам МТС-тин токары болуп ажылдап, бүдүрер ажыл нормазын 150—180 хуу күүседип турар. Тракторист эш Мезев септелге ажылынын нормазын 215 хуу, комбайнер, слесарь деп ийи мергежилди шингээдил алган тракторист эш Гилес септелге нормазын 180 хуу, механик, комбайнер мергежилдиг токар эш Межов хун нормазын 150 хуу күүседип турган. МТС-тин дарганаар черинин маска кагыкчызы, комсомолчу эш Шульгин база дарган эш Шестаков эң кызымак ажылдап, хун бүрүде ажыл нормазын 250—300 хуу күүседип келген. Ол ышкаш эштер Саидин, Кукарин олар тракторист, механик мергежилдиг, боттарынын хүлээлгезин ак-сеткилдиг күүседип турар.

МТС трактористтерин, трактор бригадаларынын бригадирлеринин болгаш комбайнерлеринин чаа техника талазы-биле билнин беддер курска 60 кижини, үчөкчиктерге болгаш кывар, чаар материалдарын күдүкчуларынга 10 кижини өөрөткен. МТС он трактор бригадаларын четчелээш, четчир санныг чүс прицепчиктерин тургускан болгаш район-нун бүгү колхозтары-биле керээлерин чарган.

МТС-те эш Сапкин секретарылаан партия организациязы активге дайнаш, МТС-тин механизаторларынын, тускай эртемниглеринин болгаш албан-хаакчыларынын ортузунга тайылбыр массалыг ажылды үргүлчү чорудуп, СЭКП ТК-нын февраль-март Пленумунун доктаалын, оон иштинде адырлар айы-биле чүүлдерини областтыг болгаш районуну амыдыралы-биле холбаштырып тургаш, таныштырып турар.

Часкы тарылганын үзүндө трактор бригадазы бүрүзүнче партияниг-политиктиг болгаш массалыг ажылды боттандырып-биле кемчелерин алган. Бригада санында агитаторлар тургустунган, олар илеткелдер, бексептер чорудурунга, агитхуудустар үндүреринге белеткенген. Трактор бригадаларынга библиотекалар бар болур. Бригада бүрүзүнче төп болгаш област солундары, «Агитаторнун блокноту» үргүлчү таратынар. Трактор бригадаларында ажылды тода удуртур болгаш организаствээр партия бөдүктери тургустунган.

Киржилгези четпес. Оларны күш-ажылдыг чурумун эзуугаар шын ажылдадыр дугайында МТС-тин дирекциязы кошкак сагыш салган. Септелге үзүндө болгаш хову ажылынын түлүк үзүндө тракторист эвес дыка хөй кижилер тракторист бис дээш тракторларын хүлээп алгаш, ажылдыг чүве кылдыр хамаан чок, харын үрээр, ажылга доктар чедирер чоруктар бар турган. Чикээ, эрткен чылын эштер Булдыган, Доржу олар 2 тракторларын хүлээп алгаш, күрүнеге ажылдыг ажыл бүдүрбейн, чайныч бүгү дургузунда ажыл чок тургусканнар. Ол ышкаш Өвүр районуну колхозтарынга ажылдап турган МТС-тин трактористтери кыска хуусаада тарылганы доозарынын улуу, боттарынын турамы-биле хуу улустун тараазын тарып турганын МТС-тин дирекциязы шуут билбээни механизаторлар илереткен.

Техниканы чөп ажыглаар талазы-биле чамдык колхозтар даргалары дыка четпес ажылдап турар. Чикээ, «Кызыл тараачын», «Октябрь 30 чылы», «Искра» колхозтар трактор бригадаларынга кывар, чаар материалдарын өй-шаанда сөөртүп бербес, тарылга шөлүнге чажар үрзинерини белен тургуулаас, прицепчиктер-биле хандырбас, трактористтерин турар черин хайгаарып көрбөс чүүлдерин үргүлчү болдуруп тургулааннар.

«Кызыл тараачын» болгаш Жданов аттыг колхозтар трактор бригадаларынын эки шынарлыг кылдыр тарын берген черинин тараазын сугарбайн кадырып алгаш, трактористтерин багай аяларганын харазы-биле болган дигип турганын механизаторлар эштер Чимит, Алдыноол олар шүгүмчүлөөнөр.

Трактор бригадаларынын бригадирлери болгаш трактористтери колхоз даргаларынын айтышынын сүмезин тоовас, боттарынын турамы-биле черлерин кайы хамаан чок аяларда, хову бригадирлери-биле харылзаа тутпао турганын санал берген эштер шыгыны шүгүмчүлөөнөр.

МТС-тин механизаторлары агротехниктин чурумунын бүрүн сагып тургаш, 9—10 аял хүнүнде часкы тарылганы доозары-биле социалистик чарышты белеткен хүлээлгелерин ап, Кызыл-Мажалык МТС-тин механизаторларынын социалистик чарышка кыйгырганнар.

Д. СЮРЮН-ООЛ,
«Шынын» корреспондентизи.

„Чурттын бүгү районнарынга тараа культураларынын дүжүттүүн бедидери-биле чергелештир чаа черлерни шингээдин алыры тараа бүдүрүлгезин көвүдөдиринге канчаар-даа аажоқ улуг ужур-дузалыг деп Совет Эвилелинин Коммунист партиязынын Төп Комитетинин Пленуму санап тур“.

(СЭКП ТК-нын февраль-март Пленумунун доктаалындан).

Эки белеткел—чедиишкиннин үндезини

1954 чылдың часкы тарылгазын кыска хуусаада агротехниктин бедик деңгелиг эрттирер дээш Бин-Хем районда «Өөк» совхоз тарылганын белеткел албайн турганы четпес, 330 гектар пыренин болгаш люцеранын тарырып планын, ындыг-даа болза, люцерна үрзини чок. Тарылга эгелгезе чедир совхоз четпестерин дарый чылдыр болгаш чок үрзинерини тып алган турар ужурдуг.

Септелгени эрте доозар дугайында механизаторлар боттарынын алган хүлээлгелерин күүсеткен. Оон иштинден чамдык мурнакчыларын чөкөк кылдыр көргүзөргө, совхозтун мурнакчы тракторист болгаш комбайнеру, эш Доржу септелге үзүндө слесарь болуп ажылдап, бүдүрер ажыл нормазын хүн-бүрүде 150 хуу күүседип келген. Ол ышкаш слесарь эш Поруткин ажыл нормазын хүн-бүрүде 150 хуу, токар эш Березин—180 хуу, эш Сердюков—170 хуу, тракторист эш Хольшин—120 хуу күүседип турган.

Совхоз тараа культураларынын, оон иштинде аш-чемниң кол культуразы—кызылтыстың үрзинерини план эзуугаар бүрүн урган болгаш арылдап алган. Совхозтун ажылчынары болгаш тускай эртемнигтери кышы, часкы агротехниктиг кемчелерин чоруткан. Олар 574 гектар черге хар доктаадышыкыны кылган, тарылга шөлүнге 883 тонна өдөк төгөр планын тургаш, 1100 тонна өдөкти, куш өдөн 1 тоннаын төгөр тургаш, 8 тоннаын төккөн. Ирик-өдөктиг саважыгаштарын кылып турар, парниктиг рамаларын 100 кезекти кылдыр тургаш, 60-ны кылганы четпес.

Март айныч төңчүзүнге чедир мындыг чүүлдер четче кылдырмай турганын айтыр херек. Үрзинерин четчир болгаш арылатынган болза:

К. КУНДУП.

Кур болгаш куруккан черлерни хөйү-биле ажыглаар

«Чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көүдөлдериин дугайында база кур болгаш куруккан черлерин шингээдил алырын дугайында» СЭКП ТК-нын февраль-март Пленумунун доктаалын Улуг-Хем районуну колхозтарынга,—бригадаларга, фермаларга болгаш бүдүрүлгө, албан черлеринин хуралдарынга танышкан.

Районун көдээ ажыл-агыйынын ажыл-ишчилери кур болгаш куруккан черлерин шингээдил ап тургаш, тараа бүдүрерин көвүдөдир дугайында партиянын ол улуг программазын чангыс эп-сеткилдиг деткээнер.

Хайыраканда Мичурин аттыг колхозтун суурунда хурал болган. Колхоз даргазы эш Базаев сөс алгаш:—партиянын болгаш чазактын чон дугайында онза сагыш чооваашкынынга харыны кылдыр боттут ажылче кирер бис. Ол төөгүлүг доктаалды амыдыралга боттандырар херекке бодувустун салышкынычысты киирип, бо чылдың часкы тарылгазынга 100 гектар кур черин шингээдил ап, оң гектар бүрүзүндө ортумаа-биле 15—18 центнер чедир дүжүттү алырын хүлээнили—деп, кол-

хозчуларын кыйгырган. Бүгү колхозчулар оон саналын чангыс эп-сеткилдиг деткээнер.

Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин бүдүрүлгө бригадаларынга хуралдар болгулаан. Хову бригадирин коммунист эш Д. Хууракайныч чугалааны болза,—бистин колхозчу-вус тараа культураларында чыл бүрүде куду дүжүттү ап келген. Тараа бүдүрүлгезин өстүрер сорулганын СЭКП ТК-нын февраль-март Пленуму бистин мурнувуска тургускандыр. Ынчангаш бо чылын Бора-Ооргада 100 гектар куруккан черге тарылганы чорудаар бис.

СЭКП ТК-нын февраль-март Пленумунун доктаалынга сорук кирген колхозчу тараажыларын аразында социалистик чарыш калбарып турар. Хайыраканда Калинин аттыг, Биче Баян-Колда Маленков аттыг, Ийн-Талда Жданов аттыг көдээ ажыл-агый артельдери кур черлерин шингээдил алырын тодаргай хүлээлгелерин алганнар.

Т. ХОВАЛЫГ,
«Шынын» корреспондентизи.

Колхозчуларга агротехниктиг дузаламчы негетинип турар

Көдээ ажыл-агый артелинин Уставы колхозчу өреге бүрүзүңгө 0,35—0,45 га чедир коьдан участогу чөпшээрер турар. Чаа-Хал районунуң 900 аял колхозчу өрегеринден чүгле 53 өрегелер 0,10 га черде картофель тарып ап турган боордан башка, өске колхозчу өрегелер чүндө тарывайн турган. Колхозчулар ногаа культуразын канчаар ажаап өстүрер дээр дугайын билбес. Колхозчуларын хууда сонургалын бедидер талазы-биле колхозтар баштаар черлери колхозчуларга кандыг-даа деткимче көргүспейн турар.

Ленин аттыг колхозтан 14 өреге, Сталин аттыг колхозтан 21 өреге, Молотов аттыг колхозтан 18 өреге картофель тарып ап турган, а «Тилелге» колхозтан чангыс-даа өреге картофель болгаш ногаа культуралары тарывайн турганнар.

Ол колхозтарын баштаар черлери болгаш партия эге организациалары колхозчуларга коьдан чанынын черин тускайлап бээр болгаш аяа картофель, ногаа культураларын тарырынга дузаламчыны чедирери негетинип турар.

Х. КУНГАА.

Улус демократиязының чурттарында

Варшавада культура болгаш эртем ордузунун тудуунда

ВАРШАВА. ССРЭ-нің күжү-биле болгаш хөрөңгизибиле культура болгаш эртем Ордузу—бедик бажыны Варшавага тудар дугайында дугуржулгага Совет Эвилелиниң чазаса биле Польша Улус Республиканың чазаның аразына ат салган хүнүнд бээр апрель 5-те ийи чыл болган. Улусчу Польшаның хөй-ниитизи ол хүнү калбаа-биле демдегеп эрттирген.

Ийи чыл четпээнде-ле польша найысладды төвүндө кайгамчык улус орду бедик үнгөн. Ооң бедик 227 метр четкен. Варшаваның кыдыгынан он-он километр черлерден он көрүп болур.

Ол тудуунуң үезинде мында 111 муң кубометр бетон, 40 миллион ажыг кезек тууйбу салдыган.

Амгы үедө ордуңуң бедик кезеэн-

де болгаш оң кыдыгыларында тудууларда иштиги каастанга ажылдары чоруп турар. Дүргөн кэдүрлүр 14 лифтилерни тургузуп турар. Ордуга хамааржып турар калбак шөлде планын ажылдар дооступ турар. Чоокку үедө оң ногаанчылыгызы эгелээр.

И. В. Сталин аттыг культура болгаш эртем Ордузунга удавас Польшаның эртемдер Академиязы, политиктиг болгаш эртем билгилер непередириниң ниитиледи, үлетпүрүң болгаш техниканың музейи, 4 муң олуттуг конгресстер залы, концерт болгаш делгелге залдары, шии театры, ийи кинотеатр, аныктарың культура ордузу болгаш еске-даа эртем болгаш культура албан черлери турар.

(СЭТА).

Болгарияда май мурнунун социалистиг чарыжы

СОФИЯ. Болгарияның ажылчы чоннары май мурнунун социалистиг чарыжын улам-на калбартып турар. Байырлалга алдар кылдыр чаа тудууларның, бүдүрүлгелериниң коллективтери күш-ажылчы чаа чедишкенини челип ап турар. Росич хемде Я. Стамболийский аттыг суг шыгжамырында күш-ажылчы бригадаларның хөй-нургузу ажыл нормазын дыка ажыг күүседип турар. Казан-

лык хоорайда «Роза» деп пөс-таавы фабриказының коллективи 1953 чылдың бирги кварталдың денделинге бодарга күш-ажылдык бүдүрүчүлүгү 9 хуу бедиктен. София депозунун деморорукчулары ам болур байырлалга алдар кылдыр пландан ажыр 230 муң тонна чүктү сөөрткен.

(СЭТА).

Кыдатта улус төлөөлекчилеринин чер-чер хуралдарына соңгулдалар

ПЕКИН. Кыдат Улус Республиканың иези-бүрү районнарында улус төлөөлекчилериниң чер-чер хуралдарына депутаттар соңгулдалары дооступ турар. Кыдат парламентиниң медээлеп турарын өзүгар алырга, соңгулдалар чер болганда калбак улус массаларың улус политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүрүшкүнүг байдалында эрттип турар.

Иштиги Моолдуң автономуг облазынга улус төлөөлекчилериниң чер-чер хуралдарына соңгулдаларың чедишкенини доозулганын дугайын «Женьминьжабао» солун медээлеп турар. Ол автономуг областа чурттап турар иези-бүрү националдарны төлөөлеп турар 6 миллион ажыг соңукчулар соңгулдаларга киришкенер. Соңгулда уластоктары турган чурттакчылыг улус төптөр бидаргай болгаш ырак турза-даа, Иштиги Моолга мал ажылдыг ажылчы

чоннар соңгулдаларга барык-ла шупту киришкенер.

Мурнуу Кыдатта улус төптөрүн бирээни болур Кантон хоорайга улус төлөөлекчилериниң район хуралдарына доозулган соңгулдаларың дугайын Пекин радиоу чоокта чаа медээлээр. Маңаа 900 муң ажыг кижиги соңгулдаларга киришкенер, ол болза, хоорайның чурттакчыларының нинти санының 95 ажыг хуузу, болур. Кантон хоорайга улус төлөөлекчилериниң район хуралдарына соңгутурган 952 депутаттардан 333 депутаттар—ажылчынар. Улус эрге-чагыргазының районнар органнарына ол ышкаш тараачын ажылчы чоннарың төлөөлекчилери, күрүне албан черлериниң ажылчынары, интеллигенцияның төлөөлекчилери болгаш чоннуң еске-даа кезектериниң төлөөлекчилери соңгутурганнар.

(СЭТА).

Үре-түннедиг экономиктиг кады ажылдажылга

БУХАРЕСТ. ССРЭ биле Румын Улус Республиканың 1954 чылда бот-боттарына барааннар бержириниң дугайында Протоколга ат салгыныга алдар болдуруп «Скыптеп» солун редакцияның чүүлүн парлаан.

Бо Протокол болза, бистин чуртувус биле бистин үлүг өңүчүвүс Совет Эвилелиниң аразында улам-на калбак болгаш үре-түннедиг экономиктиг кады-ажылдажылганың чаа көсүкү илерээшкени болур деп солун бижип турар.

Ол болза, социалистиг чаа хевириниң харылааларының, демократтыг лагериниң рыногунуң чурттар аразында тургустунган харылааларының илерээшкени, улус демократиязының чурттарына Совет Эвилелиниң кончук улуг хөй санын дузаламчызының илерээшкени.

чуртувуска Совет Эвилелиниң көргүзүп турары экономиктиг дузаламчының база демократтыг чурттарына аразында бот-боттарына акы-дуума дузалажылгаларың үре-түннедиг сатыларының дугайын хергелеп турар деп солун үргүлчүлөп бижип турар. Көдээ ажыл-агыйның хөгжүлдөзүн херзэнге Совет Эвилелиниң биске көргүскөн деткимчези улуг ужу-дузалыг деп солун демдегеп турар. 1954 чылда бис Совет Эвилелиниң хөй санын көдээ ажыл-агый машиналарын алып бис. ССРЭ-ден алган элээн көш он-он муң тонна минералдыг удобрение улам-на бедик дүжүттү челип алырынга дузалаар.

Солунуң түнөп бижип турары болза, ССРЭ биле Румын Улус Республиканың аразында барааннар солчурунуң Протоколунда айтканын чүүлдер болза, социализмче оруктап бистин чуртувустун улус ажыл-агыйның хөгжүүрүнө, улутуң амдырал байдалын бедиринге дуза болур. Бистин чуртувустун ажылчы чоннары совет-румын кады ажылдажылганың болгаш найырлалдык үре-түннедиг хүн-бүрү билер база бодунуң хостакчызы болгаш өңүчү Совет Эвилелинге ханы өөрүп четиргенин илередип турар.

(СЭТА).

Кореяның үлетпүр бүдүрүлгелери бирги кварталдың планнарын чедишкенин күүсеткен

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың парламенты бот чылдың бирги кварталының бүдүрүлгө планнарын республиканың үлетпүр бүдүрүлгелериниң чедишкенин күүсеткенини дугайын медээлеп турар. Кореяны Төп телеграф агентилелиниң медээзин өзүгар алырга, химия болгаш тудат материалдарының үлетпүрүнүн министрствозунун, химия үлетпүр эргелелиниң бүгү бүдүрүлгелери бирги кварталдың планын 105 хуу күүсеткен. Хынамда минералдыг удобрениелериниң химия комбинадыңың ажылдар турар хестери ол үениң дургузунда планда көрдүнгенин 16 хуу хөй

продукцияны берген. «Нодын сиңмун» солунуң медээлеп турарын өзүгар алырга, Ким Чан хоорайда металлургия заводунуң каттап тургустунган цехтери кан экилдирериниң талазы-биле бирги кварталдың планын 111 хуу күүсеткен.

1954 чылдың эртен айларының дургузунда ол ышкаш чик үлетпүрүнүн бүдүрүлгелери улуг чедишкенин челип алганнар. Кореяны Төп телеграф агентилелиниң медээзин өзүгар алырга, Ксонда пөс-таавы фабриказы бирги кварталдың планын 108 хуу күүсеткен.

(СЭТА).

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизиниң түднөл хуралы

БЕРЛИН. Март 6-да Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының түднөл хуралы болган. Хурад эгелээнде хуралдың даргазы съездизиниң адресинге иези-бүрү албан черлеринден, организациялардан болгаш кижилерден 4 муң 700 ажыг байырлыг телеграмма келген деп дыңнаткан.

Герман Демократтыг Республиканы Эрнст Тельман аттыг анык пионерлер организациязының болгаш немец аныктарың хостуг Эвилелиниң съездизиге байыр чедирер дээш келген хөй санын төлөөлерин хуралдың киржикчилери дыңмитти адыш чаксаашкыны-биле уткаан.

Герман Демократтыг Республиканың улус полициязының төлөөлери база съездизиге байыр чедирген.

Күш-ажылдык швейцар партиязының ТК-ның төлөөлекчизи Эдвин Бюрле, Люксембургтун Коммунист партиязының ТК-ның төлөөлекчизи Артур Уэльдингер болгаш Исландияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының ТК-ның төлөөлекчизи Кристин Андерсен съездизиге байыр чедирип, чүве чугаалааннар.

Ооң соонда хуралдың даргазы Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизиниң Совет Эвилелиниң Коммунист партиязына байырлыг телеграммасын номчуурга, съездизиниң төлөөлери иезип хулээп алган. Телеграммда чугаалап турары:

«СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНГА МОСКВА»

Эргим эштер!

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизи Силенде акы-дунманың иезиг байырын чедирип тур. Бо байыр чедириниңкини болза, Совет Эвилелиниң алдарлыг Коммунист партиязынга бистин ханызы-биле өөрүп четиргени-вистин илереди болуп турар. Силендин инициативанар өзүгар Совет Эвилелиниң чазаса болгаш улустары Герман Демократтыг Республиканың тургузушкунунуң херзэнге, Германияның национал каттап каттыжышкыны база демократтыг болгаш тайбың хөгжүлдөзүн дээш немец биле биске болгаш бүгү немец улуска ак-сеткилдиг дузаламчыны доктаамал көргүзүп турар.

Совет чазактын Герман Демократтыг Республиканың тускай хамаарышпас күрүне кылдыр хулээп көргөни бистин республикавистин күжүн болгаш ат-алдарын быжыглап турар. Совет чазактын ол төөгүлүг шиптири Герман Демократтыг Республиканы улам ийи быжыглаарынче болгаш чаңгыс-аай, демократтыг, тайбыңга ынакшылыг болгаш хамаарышпас Германия дээш улам шиптирлинг база дидим демиселди үргүлчүлээрине бүгү немец патриоттары улам-на сорук кирип турар.

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизи немец нацияның амдыралчы айтырыгыларын шиптирлээрине орукту бүгү немец улуска айтып берген. Съезд болза, партияның, немец ажылчын ачының болгаш бүгү депшигелег немецтериниң кол сорулгазы кылдыр

(СЭТА).

ГДР-нің улус палатазының Боннун бундестагына чагаазы

БЕРЛИН. АДН агентилелиниң медээлеп турарын өзүгар алырга, массалыг узушкашының чепсектерин хоругдарың негези кады шиптирни үндүрерин Герман Демократтыг Республиканың улус палатазы Боннун бундестагына саналдаан.

Сирияның ажылчы чоннарының негелделери

БЕИРУТ. «Ас-Сарха» солунуң медээлеп турарын өзүгар алырга, Азлепо хоорайның ажылчы чоннары республиканың президентизин, премьер-министр болгаш парламент даргазына алды муң ажылчынарын, тараачынарын, студентилерин, интеллигенцияның болгаш чоннуң еске-даа кезектериниң төлөөлекчилериниң ат салганы петицияны (ниитиниң негелде бижии) тытсып берген.

Петицияда негелделериниң утка-Питсбургтан медээлээнин өзүгар румунуң үезинде үндүргөн бүгү декреттерин күш чок болдуруп; демократтыг хосталгалары тытсыр;

(СЭТА).

АНШ-та ажил чок чорунтуң өзүлдөзи

НЬЮ-ИОРК. Юнайтед Пресс агентилелиниң корреспондентизиниң Питсбургтан медээлээнин өзүгар алырга, кан экилдирер үлетпүрүнүн ажылчынарын каттышкан проф-эвилелиниң даргазы Макдоналды-

герман милитаризми каттап тургузарына удур, бонн болгаш париж шери пактыларын боттандыраарына удур база Германияның киржилгези-биле Европага коллективтиг айыл чок чоруктун дугайында нинти европа керээзин чарары дээш демиселди чарлаан.

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизи немец ажылчын ачының хөдөлүшкенин-риниң чаңгыс-эвин доктаадып тургузарын болгаш ажылчы тараачынар-биле эвиледди быжылаарын Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының бирги элчегиниң сорулгазы кылдыр чарлаан.

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизиниң төлөөлериң саналдары болгаш ооң шиптирлери Герман Демократтыг Республиканың чонун ажылчы-тараачын эрге-чагырганы быжылаары дээш, бүгү улус ажыл-агыйның көдүрүлүшкүнү дээш, массалыг хергелдиг бедик шынарлыг бараанынын бүдүрерин көвүдөдир дээш демиселди күштелдирерине мобилизастап турар.

Улустуң амдырал деңгелин сексаал чокто бедидери дээш, бистин ала-чуртувустун демократтыг каттап каттыжышкыны дээш база Европага айыл чок чорук дээш бистин демиселиске Совет Эвилелиниң алдарлыг Коммунист партиязы биске кайгамчыктыг үлеер-чижекте берип турар.

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязы болгаш ооң Төп Комитеди делгерезин!

Сеткил-сагыштын ханызындан болгаш бузулбас герман-совет найырал делгерезин!

Улустар аразында тайбың делгерезин!

Марксизм-ленинизмниң тиелтир-бес тугунуң алаа-биле, бурунгаар!

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизи.

Ооң соонда съезд партияның удуртур органына соңгулдаларың талазы-биле бадылаашкынының түн-нелдериниң дугайында санажылга комиссиязының медээзин дыңнаан.

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының ТК-ның кежигүнеринге шупту 91 кижиги соңгутурган. ТК-ның кежигүнеринге кандидаттар кылдыр 54 кижиги соңгутурган. Төп ревизия комиссиязын база соңгаан.

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының ТК-ның составына соңгутурганнарын аразында — штер Вильгельм Пик, Отто Гротеволь, Вальтер Ульбрихт, Герман Матери, Генрих Рау, Фридрих Эберт, Пауль Вандель, Отто Буххиз, Иоганнес Бехер, Вилли Бредель, Фред Эльснер, Карл Ширдеван болгаш оон-даа өскөкөлөр бар.

Хуралдың соонда Отто Гротеволь чүве чугаалаан.

Отто Гротевольдуң чугаазын дыңмитти адыш чаксаашкынары хөй удаа үзе кирип турган.

Германияның Социалистиг чаңгыс-аай партиязының IV съездизиниң улуг көдүрүлүшкүнүнү байдалында эртен сөөлүгү түнөл хуралды интернационалдык ийрлары-биле доозулган.

(СЭТА).

Вьетнамда дайын чорудулгазы

ШАНХАЙ. Вьетнамда дайын чорудулгазының кол төвү болза, Вьетнамның солугу-барың талазында Диен-Биен-Фу шивээ болуп турар. Ол шивээни Вьетнамның Улустуң армиязының кезектери шуут бүзөөлээ.

Вьетнамның информация агентилелиниң дамчытканын өзүгар алырга, март 30 болгаш 31-де Улустун армиязының кезектери аар болгаш зениттиг артиллерияларга деткилдиг алгаш, шивээниң чөөн секторунуң быжыгалыгы ийги атаканы чоруккан деп Вьетнамның дээди команда-ланының төлөөлекчизи медээлээн. Французтарның кадыг-дошкун уду-рданышкынары турза-даа, улустун шериңлери дайынын камгалалың беш пункттарының үжүн чылча шапкан болгаш ооң-биле шивээни бүзөөлөөн дээрбекти улам-на чыгар-галаан.

Даштыкы агентилелдериниң медээлери Диен-Биен-Фу шивээинде француз гарнизон аар-берге байдалда таваржып турарын херечилеп турар. Франс Пресс агентилелиниң ме-

дээзинде айтып турары болза, АКШ-тың Сайгонче чоокку хүнерде чорудар ужурулуг «В-26» деп америк бомбардировщиктериниң келдиринге француз командьлал идегеп турар.

Диен-Биен-Фу чанынга болган тулчушкуннар-биле кады Вьетнамның Улустун армиязының кезектери Ханой болгаш Хайфон районнарына идепкейи күштелдирген. Ол оруктар болза, Солугу Вьетнамның кол порту Сайгонга дүжүртүңүп турар америк шериң материалдарының кээп турар кол транспорт оруктары болур. Ханой радиоуңуң медээлеп турарын өзүгар алырга, Улустун армиязының кезектериниң хөдөлүшкениниң түннелинде Ханой-Хайфон демир орунуга шимчээшкениниң чар-тык деэни кызырылган.

Вьетнамның информация агентилели ол ышкаш Төп болгаш Мурнуу Вьетнамда Улустун армиязының кезектериниң болгаш партизаннарың идепкейи хөдөлүшкенин дугайын медээлеп турар.

(СЭТА).

Францияның тайбыңнын национал чөвүлелиниң чонга кыйгыры

ПАРИЖ. Францияның тайбыңнын национал чөвүлелиниң президиумунуң чурттуң чонунга кыйгырың «Юманите» солунга парлаан. Амгы үеде француз улустуң кол сорулгалары болза, Индий-Кыдатка тайбыңны чарары база бонн болгаш париж шери керээлери ойталаары болур деп кыйгырында чугаалап турар.

Тайбыңны болгаш Францияның хамаарышпас чорун камгалаары-биле июль 12—13-те Парижге чыскаал эрттирер деп тайбыңнын национал чөвүлелиниң президиуму шиптир хулээп алган. Чурттуң бүгү департаментилеринден тайбың талалакчыларының төлөөлери ол чыскаалга киржир.

(СЭТА).

«Европа армиязын» тургузарына удур Францияда шимчээшкн

ПАРИЖ. Март 4-те Францияның 18 хоорайларына «европа армиязын» тургузарына удур улустуң хуралдары болуп эрктен.

Лионга болган хуралга Рон департаментизиниң тайбың талалакчыларының муң ажыг төлөөлекчилери киришкенер. Национал хуралдың хүндүлүг даргазы Эдуарда Эрриону төлөөлөп, хуралга чүве чугаалаан Лион хоорайның чагырга даргазының дузалакчысы радикал Вьен-нениң медээлээни болза: «АКШ бис-

тиң хамаарышпас чорувусту казырын орадлашкан, иначалза-даа бис оон камгалаарын күзеп турар бис... Аңаа мези бүзүрөп турарым, блоктар тургузарының аргазы-биле эвес, харын чугаалажышкынарың аргазы-биле тайбыңны орукту тып алырын күзеп турар бүгү улустар-биле, Чөөн чүктүң бүгү улустары-биле чаңгыс-аай чорукту тургузары эрге-жок чугула».

(СЭТА).

Финлянд чазакты тургузарын Бекконенге дааскан

ХЕЛЬСИНКИ. Апрель 6-да республиканың президентизи Пааски-

ви чаа чазакты тургузарын доктор Урхо Кекконенге дааскан.

(СЭТА).

Шыдыраа талазы-биле делегейниң бирги чери дөөш маргылдаа

Апрель 6-да П. И. Чайковский атты концерт залына шыдыраа талазы-биле делегейниң бирги чери дөөш маргылдааның онгу салышыңы болуп эрктен. Агы-биле Ботвинник ойнаан.

Бо маргылдааның дөрткү салышыңына ойнааны ышкаш мерзе-биле эгелеп көжериниң аргазын Смыслов база каттап ажыглаан. Ыңчалза-даа, иначарда Смысловтуң утургану билдирген. Ам ол чаа көштерни бетлекеп алган. Демисел ийи таланды нарын аргаларын элбекшилдиг болдурган.

20 көштүң соонда Ботвинниктин

байдалы элээн эки турган, иначалза-даа кара тала хааның флангынче тактиктиг айыылды тургузуп шыдаан. Ботвинник шиптирлинг үеде улуг частырыны кылган, Смыслов удураныкчызының көрбөй барган чорун доп-доруан ажыглаан.

38-ки көште Ботвинник шагын доктадылкан.

Ынчангаш, онгу салышыңга тилелгени ачызында Смыслов маргылдааның санын 5:5 кылдыр деңгез.

11-ги салышың апрель 8-те болган. Агы-биле Смыслов ойнаан.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор Д. О. БЕГЗИ.

Новосибирскиниң кооператив техникуму 1954—55 өөредилге чылында

Бухгалтер үчөдунуң салбырынга өөреникчилер хүлээп алырын чарлап тур

Өөредилгениң хуусаазы—3 чыл. Ортумак школаның 7—8—9 класстарын доосканнар долу эвес ортумак школаның 7 класзын программаның хемчээли-биле орус дылга, математикага болгаш ССРЭ Конституциязыга кирериниң экзаменнерин тудар.

Ооң биле кады 10 классты доосканнарың бухгалтер үчөдунуң база үлетпүр болгаш аш-чем барааннарын шинчээриниң салбырларының ийи чыл хуусаалыг тус-тус бөлүктеринге хүлээп алыр.

Тус-тус бөлүктерге кирерлер долу ортумак школаның программаның хемчээли-биле орус дылга, литературага болгаш ССРЭ төөгүзүңгө экзаменнер тудар.

Өөредилге черинге кирери-биле дараазында документилериниң эккээри эргежок чугула:

1. Директорунуң адыга билдириниши.
 2. Намдары.
 3. Билиниң дугайында херечилел (боду-биле).
 4. Төрүтүңгениниң дугайында херечилел (нотариуска бузуретирген хоолгазы).
 5. Көдүмүнүң дугайында шыңылга.
 6. Ийи фото-чурук.
- Техникумга хүлээп алганнары нинти чурум өзүгар стипендия-биле, чуртталга шөлү-биле база орун херекселдери-биле хандарар. Билдириниңкенини июль 31-ге чедир хүлээп алыр. Кирериниң экзаменери август 11-де эгелээр. Өөредилге сентябрь 1-де эгелээр.
- Техникумуң адреси: Новосибирск, Красный проспект № 27, кирер эжиң Трудовая кудумчундан, телефон № 36—395.

Дирекция.